

Tíðarinnar urtagarður

stuttsöga eftir J.G. Ballard

J. G. Ballard, fæddur í Shang-hai í 1930, hefur í 40 ár verið ein tann mætasti sf-höfundurinn í Onglandi. Í sínum skaldsögum víðger hann siðmenningarligt og teknologískt skrædl. Best er hann kortini sum stutt-söguhöfundur. Hansara stílvörku sögur – sum ofta, á symbolskan hátt, mala rúndan um teknologískar myndir, tómar svimjihylar, oyðnar flogvöllir, bílarkirkjugarðar – hava vanliga ein dragandi, lyriskan dóm. Ballard er hugtíkin av hugtak-inum rúmdartíð (spacetime), og eitt höfuðsevni hjá honum er "menniskjans avbygging í alheimsins tíðar-rúmliga endaloysi". Aftan fyrir sína köldu fasadu er Ballard romantikari, hugtíkin av Bach, Salvador Dali og klassiskum kvinnuligum vakurleika. Hansara hetjur er Burroughs, Kafka og Stephen Spielberg, sum gjörði skaldsöguna Empire of the Sun (Sólarinnar ríki) til film.

Móti kvöldi, tá tann stóri skuggin frá teimum palladiansku húsumum legðist yvir terrassuna, kom Axel greivi út úr bókasavninum og gekk oman íggjögnum tær breiðu trappurnar millum tíðarblómstrini. Hann var ein hægur, myndugur maður í svartum floyalsjakka, ein slipsnál úr gulli glittraði undir Georg Fimta-skeggjum, hann var í hvítum handskum og helt fast um stavin. Hann hugdi at teimum yndisligu krystallblómum uttan at vísa nakra kenslu. Í musikkstovuini spældi kona hansara eina rondo eftir Mozart, og hann lurtaði, meðan kembalótónarnar ekkóaðu titrandi gjögnum tey glæru krúnblóðini.

Havin breiddi seg slakar tvey hundrad metrar oman um terrassuna og skráðið oman ímóti einum lítillum vatni. Yvir um tað varð bygd ein hvítur brúg, hinumegin stóð ein nettilig paviljong. Axel hettaði sær sjáldan oman til vatnið, tey flestu tíðarblómstrini vuku í eini lítilli lund beint niðan fyrir terrassuna, í lívd frá tí hoga múrinum sum umgyrdi ognina. Av terrassuni sá hann hinumegin múrin ein veldugan slætta, sum breiddi seg, aldandi í stórum herðum, út til sjónarringin, har hann hækkaði nakað, áðrenn hann endiliga skráðið burtur úr eygssjón. Slættni, sum umringdi húsin á øllum síðum, hevði yvir sær nakað grátt og tómt, sum setti tann avbyrgda og stórfinnga bygningin í relieff. Her, í havanum, syntist luftin hjartari, sólín heitari, meðan slættni altíð var lívleysur og fjarur.

Sum hann plagdi, áðrenn hann fór sín kvöldartúr, hugdi Axel greivi út yvir slættni móti tí seinasta herðuni, har sjónarringin varð upplýst av tí setandi sólíni sum ein fjarur leikpallur. Meðan Mozart ljónaði yndisliga rúndan um hann, streymandi frá teimum smíðligu hondunum á konu hansara, sá hann oddan á einum veldugum heri

förka seg spakuliga upp um sýnina. Við fyrsta eygnakast sýntust tær longu fylkingarnar at nærkast í skipaðum røðum. Men tá hann hugdi meiri gjølla, var tað tyðiligt, at herurin, sum ein klárnandi detalja í einum landslag eftir Goya, var samansettur av einum veldugum trunka av fólk, monnum og kvinnum, og summastaðni soldátum í lurvutum búnum, sum trokaðu seg frameftir líkasum ein ótamid flóðalda. Nøkur striddu seg fram undir klombrutum okum, haðani tungar byrður hingu, onnur drógu iltungar trævognar, skryktu við hondunum í hjólsnældurnar, nøkur fá komu skjólkan di einsamøll, men øll nærkaðust við somu ferð, tann stökkuta sólín skein á krókut bak.

Mannamúgván var so langt burturi, at hon nóg illa sást, men meðan Axel hugdi, við hugfjarum og kortini eygleiðandi eygnabrá, sást tað, at hon nærkaðist, oddin á einum ómetaligum harkaliði kom til sjónar beint undir sýnini. Til seinast, sum tað fór at skýma, var fremsta raðið á mannamúgvuni komið upp á ta fyrstu herðuna, og Axel fór niður av terrassuni har tíðarblómstrini vuku.

Blómurnar vóru umleið seks fótur til hæddar, teir mjavaksnu stelkarnir, sum hvør bar tólv bløð, mintu um glasstengur. Blóðini, ið mintu um pálmabløð, høvdu fyrr verið glær, men vóru nú kámað av teimum steinrunnu æðrunum. Ovast á hvørjum stelki var tíðarblómstríð, til stóddar sum eitt steyp, tey óskygdu utturu krúnblóðini umgyrdu krystallhjártað. Gimsteinaglasurin rúmaði túsund andlitum, krystallin sýntist at súgva alt ljós og alla rørslu úr luftini. Í tí blómurnar spakuliga leiftraðu í kvødarlotinum, glógvaðu tær sum flammunomin spjót.

Nógvir av stelkunum böru ikki blomstur meira. Axel rannsaði teir allar gjølla, og sum hann leitaði eftir nýggjum knubbum, sást av og á ein glæma av hopi í eygum hansara. Til seinast valdi hann eitt stórt blomstur á stelkinum næst múrinum, læt seg úr handskunum og sleit tað av við sínum sterku fingrum. Meðan hann bar blómstríð uppáttur á terrassuna, fór tað at glitra og bleiv flótandi, í tí ljósið, sum hevði verið fangað í kjarnanum, varð slept út. Spakuliga uppløystist krystallin, til bara tey utturu krúnblóðini vóru óskalað eftir, og luftin rúndan um Axel bleiv bjørt og livandi, lódd við strálum, sum lýstu á skák og hvurvu blaktrandi í tí hvørvandi sólárljósinum. Eina løtu varð kvöldið umskapt av undarlígun skiftigum, sum elvdu hárlínar byrtingar í tess tíðar- og rúmdimensjónum. Í tí dāmurin av aldri flusnaði uttan av tí skýmligu súlugongdini, lýsti hon við einum undarlígun, speklisskendum hvítleika, sum var hon knappliga komin til sjónar í einum dreymi.

Axel rætti seg upp og hugdi uppáttur múrin. Bara tað uttasta av sjónarringin var upplýst av sólíni, og tann velduga mannamúgván, sum fyrr hevði fyllt ein fjórðing av slættnum, var nú fjarð út í sjónarringin, tíðarvendingin hevði bráðliga slongt alla mannfjöldina aftureftir, og hon sýntist at standa í stað.

Blómstríð í hondini á Axel var minkað niður í stóddina á einum glasfingurbolla, krúnblóðini minkadu rúndan um tann hvørvandi kjarnan. Ein veik glæma blaktraði úr miðjuni og sloknaði, og Axel fólði, hvussu blóman bráðnaði í hondini sum eina isaköld döggepla.

Skýmingin seig inn at húsumum, legði sín langa skugga yvir slættni, sjónarringur og himmal runnu saman. Kembalospelið var tagnað, og tíðarblómstrini, sum ikki

longur speglaðu tórleikin aftur, stóðu still, sum ein balsamerað skóg.

Eina løtu stóð Axel og hugdi at teimum, meðan hann taldi tey blomstur sum eftir vóru. So heilsaði hann upp á konu sína, íti hon kom eftir terrassuni. Vertskapskjólin úr brokaðu skróaði eftir skreyttisunum.

"Sum kvöldið er vakurt, Axel". Røddin var kensluborin, sum vildi hon takka manni sínum persónliga fyrir tann stóra prýðiliga skuggan, sum lá eftir plenuni, og fyrir ta myrku, glógvandi luftina. Andlitíð var friðsælt og klókt, og hárið, sum var greitt aftur í nakkan og fest við einum diamantspenni, hevði silvurbra. Kjólin var niðurringaður, so tann langi, mjái hálsurin og tann vælskapta hongan komu til sín rætt. Axel hugdi at henni, eymur og stoltur. Hann rætti henni armin, og saman fóru tey oman íggjögnum trappurnar og út í havan.

"Eitt tað longesta kvöldið í summar", játtaði Axel og legði aftrat: "Eg hentaði eitt fullkomið blomstur, elskaða, ein gimstein. Gongst væl skuldið tað hildið í fleiri dagar". Ein rukka sást á pannuni, og móti sínum vilja kveitti hann at múrinum. "Tað er sum tey koma nærri nú fyrir hvørja ferð".

Kona hansara hugdi at honum ugngandi og tók fastari um armin á honum.

"Tey vistu bæði, at tíðarhavin lá í andaleypu."

Trý kvöld seinni, sum hann hevði mett (men fyrr enn hann í loyndum hevði hópáð), hentaði Axel greivi eitt blomstur aftrat úr tíðarhavanum.

Tá hann fyrst hugdi upp um múrin, fyllti harkaliðið tá fjararu helvtina av slættnum, rakk uttan nakað glopp um allan sjónarringin. Hann helt seg hoyra tey spakuliga, ósamanhangandi ljóðini frá røddum, sum vóru bornar gjögnum ta tómu luftina, eina tvitna mutlan, sum var avbrotin av røpum og skriggum, men hann var kvikur at siga sær sjálvum, at hetta var nakað, hann hevði ímyndað sær. Tí betri sá kona hansara við sít kemalo, tey djúpu, kontrapunktisk mynstrini frá eini Bach-fugu streymaðu í lottum kaskadum eftir terrassuni og huldú øll onnur ljóð.

Millum húsin og sjónarringin var slættni byttur sundur av fyra veldugum herðum, og kamburin á hvørjari herðu sást skiliga í tí seinasta skráa dagsljósinum. Axel hevði lovað sær sjálvum ongantið at telja tær, men talið var so lítið, at tað var tørført ikki at ansa eftir tí, serliga tá tað so tyðiliga málði, hvussu skjótt herurin nærkaðist. Oddafylkingin var nú komin upp um ta fyrstu herðuna og var væl áleiðis til ta næstu; hövuðsparturin av trunkanum trokaði á aftanfyrir, so hann fjaldi kambin og ta uppáttur veldugaru mannfjeldina, sum breiddi seg frá sjónarringinum. Tá hann hugdi vinstrumegin og høgrumegin miðfylkingina, sá Axel, hvussu at vísa seg markleysur herurin var. Tað, sum hann hevði hildið verið hövuðspartin, var bara ein pinkulitil oddadeild, ein av mongum ørmum av sama slag, sum toygdu seg eftir slættnum. Tann veruligi miðdepilin var ikki komin undan enn, men sum herurin vaks, metti Axel, at tá ið hann endiliga kom fram á slættni, fór hvør einasti blettur at vera avtakinn.

Axel skimaðist eftir stórum vognum ella maskinum, men alt var skapleyst og óskipað sum altíð. Har vóru eingir banarar og eingi fløgg, eingir maskottar ella lansuberarar. Mannfjöldin trokaði á, hvør við hoygdom haldi, uttan at varnast himmalin.

Knappliga, beint áðrenn Axel vendi sær burtur, kom tað fremsta raðið av trunkanum undan ovast á tí næsta kambinum, og fusti

oman gjögnum brekkuna. Tað, sum fekk Axel at undrast, var tað ótrúliga strekkið, hann hevði lagt aftur um seg, meðan hann var burtur úr eygssjón. Hvør einstakur var nú tvær ferðir so stórus sum fyrr, og sást tyðiliga.

Axel skundaði sær oman av terrassuni, valdi eitt tíðarblómstur úr havanum og sleit tað úr stelkinum. Meðan tað slepti tí saman-kroysta ljósinum, vendi hann aftur til terrassuna. Tá ið blóman var skropnað, til hon bara var ein frostperla í lóg vanum, hugdi hann útáttur yvir slættni, og tað lætti, tá hann sá, at herurin var vendur aftur til sjónarringin.

Men tá skilti hann, at sjónarringin var nógv nærri enn fyrr, og at tað hann helt vera sjónarringin var tann fyrsti kamburin.

Tá hann og greivindan gingu sín kvöldartúr, nevndi hann einki um hetta, men hon sá íggjögnum hansara lætta ekkaloysi og royndi tað hon kundi at beina fyrir hansara stúran. Meðan tey gingu oman gjögnum trappurnar, peikaði hon á tíðarhavan. "Sum hann er praktfullur, Axel. Tað eru so nógv blomstur eftir".

Axel nikkadi, smílkandi innantanna um hennara roynd at síssa seg. Orðið eftir hevði avdukað, at hon ómedvitað grunaði, at endin nærkaðist. Í roynd og veru vóru bara einar tólv blómur eftir av teimum fleiri hundrad, sum høvdu vaksið í havanum, og nógvir av teimum vóru lítið meira enn knubbar - bara tvær ella tríggjar vóru fullvaknar. Sum tey gingu oman til vatnið, og kjólin hjá greivinduni skróaði eftir tí svalliga svørðinum, royndi hann at avgera, um hann skuldi henta tey stóru blómstrini fyrst ella goyma tey til seinast. Tá saman um kom var tað beinast at geva teimum smáu blomstrum meira tíð til at vaksa og búast, og hesin fyrimunurin varð av ongum, um hann, sum hann hevði ætlað, goymdi tey stóru blómstrini til seinast, til tann endaliga afturraksturinn. Samstundis skilti hann, at tað gjørdi lítlan mun, hvønn kost hann valdi; havin fór skjótt at doyggja og tær smærri blómurnar kravdu nógv meira enn hann kundi geva teimum til at byggja upp sínar samankroysta tíðarkjarnar. Hann hevði ongantið alt sít lív sæð eitt einasta dømi um vøxtur millum blómurnar. Tey stóru blómstrini høvdu altíð verið búgvin, og eingin av knubbunum hevði víst minsta tekin til menning.

Sum tey gingu yvir um brúnna, sóu hann